

IZVJEŠTAJ O RADU 2023

DRUŠTVO
STATISTIČARA
I DEMOGRAFA
CRNE GORE

I UVOD

Društvo statističara i demografa Crne Gore (DSD) nastavilo je i u 2023. godini sa intenzivnim aktivnostima usmjerenim na popularizaciju statistike i demografije, osnaživanje analitičkog pristupa u oblikovanju javnih politika, kao i na unapređenje statističke pismenosti u društvu. Kroz publikacije, istraživačke projekte, stručna predavanja, medijske nastupe i međunarodnu saradnju, Društvo je doprinijelo boljem razumijevanju uloge statistike u društvenom razvoju i potrebi za odgovornim i dugoročnim planiranjem na osnovu podataka.

U fokusu su bili složeni demografski izazovi, kao što su negativni prirodni priraštaj, migracije i depopulacija, koji su obrađeni kroz analize i javne pozive na sistemsku reakciju.

Publikacijom „50 pitanja o popisu“, DSD je dao značajan doprinos informisanju građana o njihovim pravima i obavezama tokom popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, ali i o važnosti pouzdanih statističkih podataka za kreiranje kvalitetnih javnih politika.

Društvo je u 2023. godini takođe aktivno doprinosilo razvoju ekonomske i socijalne analize, kao i unapređenju svijesti o održivom razvoju, kroz učešće u projektima koji se bave održivom potrošnjom. Kroz ove aktivnosti dodatno je osnažena multidisciplinarnost u radu Društva i povezanost sa istraživačkom zajednicom i mladima.

Na međunarodnom planu, ističe se angažman predsjednice Društva u ulozi ključne ekspertkinje u okviru projekta modernizacije statističkog sistema Republike Kirgistan. Time je još jednom potvrđen značaj stručnog znanja i iskustva koje Društvo posjeduje i dijeli sa srodnim institucijama u regionu i šire.

Članovi Društva učesvovali su u većem broju međunarodnih i domaćim konferencija na temu demografskih kretanja.

DSD tim

II ORGANIZACIJA

Organi upravljanja DSD-a su Skupština, Naučno-istraživački odbor i Predsjednik/ca.

Skupština se sastaje najmanje jednom godišnje i redovno zasjeda od 27.12.2021. godine kada je održana prva redovna Skupština. Redovno zasedanje u 2023. godini održano je 22. decembra. Skupština je putem, elektronske sjednice usvojila godišnji izvještaj o radu za 2023. godinu i plan rada za 2024. godinu. Zaključno sa 31.12.2023. godine, Skupština je imala 15 članova.

Za vršenje poslova iz svoje nadležnosti Odbor je formirao i tri radna tijela koja se bave specifičnim istraživačkim oblastima. Kao posebne statističke oblasti za 2024. godinu izdvojene su: rodna statistika, istraživanja o održivom razvoju, kao istraživanja o unutrašnjim i spoljnim migracija.

Poseban akcenat stavljen je na uključivanje mladih istraživača i saradnju sa univerzitetima, čime je osnažena generacijska obnova i doprinos razvoju profesionalne zajednice. Kroz učešće u nacionalnim i međunarodnim projektima, članovi Društva imali su priliku da primijene svoja znanja u praksi, prošire svoja istraživačka interesovanja i doprinesu promociji važnosti statističkog razmišljanja u svim segmentima društva.

Društvo je nastavilo da njeguje principe otvorenosti, multidisciplinarnosti i saradnje sa srodnim organizacijama, kako u zemlji, tako i u regionu i šire. Tokom 2023. godine uspostavljeni su kontakti sa više domaćih i međunarodnih partnera, čime su stvoreni temelji za buduće zajedničke inicijative i širenje uticaja Društva u stručnim i istraživačkim krugovima.

III PROGRAMI

3.1. DEMOGRAFIJA

U saradnji sa Centrom za demokratsku tranziciju (CDT), Društvo statističara i demografa Crne Gore objavilo je tokom 2023. godine studiju pod nazivom „Dok čekamo novu vlast: Zašto Crnoj Gori nije stalo do sopstvenog stanovništva“. Ova publikacija nastavak je aktivnosti započetih prethodne godine, sa ciljem da se kroz sveobuhvatnu analizu ukaže na zabrinjavajuće demografske trendove koji ozbiljno ugrožavaju dugoročnu održivost crnogorskog društva.

Studija detaljno prikazuje sve izraženiji pad prirodnog priraštaja, negativni migracioni saldo, ubrzanu depopulaciju, naročito u sjevernom regionu zemlje, te kontinuirani rast prosječne starosti stanovništva. Studija je imala snažan odjek u javnosti i poslužila kao osnova za više medijskih nastupa, okruglih stolova i inicijativa usmjerenih na uključivanje demografije u širi politički i razvojni diskurs. DSD je kroz ovu analizu još jednom ukazao na potrebu da se demografska pitanja tretiraju kao strateška, a ne isključivo kao statistički izazov.

3.2. ZVANIČNA STATISTIKA

U cilju jačanja povjerenja građana u zvaničnu statistiku i ulogu popisa stanovništva kao najvažnijeg statističkog istraživanja u zemlji, Društvo statističara i demografa Crne Gore u saradnju Centrom za demokratsku tranziciju je u 2023. godini objavilo publikaciju „50 pitanja o popisu“. Publikacija je nastala kao odgovor na sve veći broj dilema, dezinformacija i nedoumica koje su se pojavljivale u javnom prostoru u susret realizaciji popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.

Cilj publikacije bio je da se na jednostavan, razumljiv i građanima pristupačan način pruže odgovori na ključna pitanja u vezi sa sprovođenjem popisa: šta je popis, ko ga sprovodi, zašto je važan, kako se garantuje zaštita podataka, koje su obaveze i prava građana, kao i koje međunarodne preporuke i standardi se primjenjuju tokom procesa. Dodatno, publikacija sadrži i osvrt na iskustva iz prethodnih popisa u Crnoj Gori i regionu, kao i na dobre međunarodne prakse.

Poseban dio posvećen je pitanjima političke instrumentalizacije popisa i mogućim posljedicama po kvalitet i vjerodostojnost podataka. Ukazano je na potrebu depolitizacije statističkih procesa, poštovanje profesionalne nezavisnosti institucija zvanične statistike i osiguranje uslova za nesmetan rad popisivača na terenu. Publikacija je distribuirana elektronski i putem društvenih mreža, a predstavljena je i na tribinama, radionicama i u medijima, gdje je naišla na izuzetno pozitivan prijem kod građana, medija, akademske zajednice i civilnog sektora. Na ovaj način DSD je dao konkretan doprinos edukaciji javnosti, podizanju statističke pismenosti i afirmaciji koncepta „statistika u službi građana“.

Ova aktivnost je još jednom potvrdila važnost uloge civilnog društva u promociji transparentnosti, razumijevanja i povjerenja u proces prikupljanja i korišćenja statističkih podataka, kao i potrebu da se statistika ne posmatra isključivo kao tehnička djelatnost, već kao osnova za izgradnju demokratskog, inkluzivnog i odgovornog društva.

3.3. MIGRACIJE I ODRŽIVI RAZVOJ

Društvo statističara i demografa Crne Gore je tokom 2023. godine nastavilo da razvija multidisciplinarni pristup u proučavanju savremenih društvenih izazova, povezujući statističke metode sa temama održivog razvoja, zaštite životne sredine, zdravlja i migracija. Poseban doprinos dat je kroz saradnju sa Centrom za klimatske promjene, prirodne resurse i energiju Univerziteta Donja Gorica, u okviru više istraživačkih projekata od nacionalnog značaja.

Jedan od ključnih projekata u kojem su članovi Društva učestvovali kao statističari bio je istraživanje „Survey on the awareness of women in Montenegro on the use of chemicals“ (2023). Projekat je imao za cilj da ispita nivo informisanosti žena u Crnoj Gori o svakodnevnoj izloženosti hemikalijama, njihovom prisustvu u kozmetici, prehrambenim proizvodima i sredstvima za domaćinstvo, te o mogućim zdravstvenim rizicima koje donosi njihova dugoročna upotreba.

Angažman članova Društva bio je od posebne važnosti za dizajn ankete, izbor uzorka, obradu i interpretaciju podataka. Na taj način osigurana je statistička osnova za kreiranje preporuka zasnovanih na podacima (evidence-based policy) u oblasti javnog zdravlja, zaštite potrošača i rodne ravnopravnosti.

Projekat je dodatno otvorio prostor za raspravu o statističkom praćenju rodno specifičnih aspekata održivog razvoja, te potrebi za integracijom ovakvih podataka u zvanične statističke izvore. Istovremeno, doprinio je jačanju uloge Društva u oblastima koje prevazilaze tradicionalne domene demografije i ekonomije, ali koje zahtijevaju visoku metodološku stručnost i osjetljivost na potrebe različitih društvenih grupa.

U širem smislu, aktivnosti na ovom projektu predstavljaju nastavak angažmana DSD-a na promociji rodno osjetljivih statistika i jačanju kapaciteta za praćenje pokazatelja održivog razvoja, u skladu sa Agendom 2030.

3.4. EDUKACIJA

Jedan od važnih pravaca djelovanja Društva statističara i demografa Crne Gore u 2023. godini bio je kontinuirani rad na podizanju nivoa statističke pismenosti, naročito među mladima i budućim donosiocima odluka. U tom kontekstu, članovi Društva održali su više predavanja studentima različitih fakulteta u Crnoj Gori.

Predavanja su obuhvatala teme poput uloge zvanične statistike u savremenom društvu, značaja kvaliteta podataka, metodoloških pristupa u istraživanjima, analize demografskih i ekonomskih trendova, kao i upotrebe statistike u kreiranju javnih politika i strateškom planiranju. Na predavanjima je poseban akcenat stavljen na praktičnu primjenu statističkih znanja, tumačenje pokazatelja i razvoj kritičkog mišljenja pri analizi podataka iz medija i institucija.

Cilj ovih aktivnosti bio je da se statistika približi studentima kao alat koji je neophodan ne samo istraživačima, već i menadžerima, novinarima, ekonomistima, sociolozima i svim profesionalcima koji žele da razumiju procese u društvu i donose odluke zasnovane na činjenicama. Kroz interaktivan pristup, učesnici su motivisani da razvijaju sopstvena istraživačka interesovanja i uključuju se u projekte Društva.

Ove edukativne aktivnosti predstavljaju nastavak misije DSD-a da gradi most između statistike kao naučne discipline i svakodnevnog života građana, promovišući koncept „statistika u službi društva“. U narednom periodu planirano je dodatno unapređenje edukativnog programa kroz izradu online modula za samostalno učenje i organizaciju radionica u srednjim školama i lokalnim zajednicama.

5. MEĐUNARODNA SARADNJA I ČLANSTVO

U 2023. godini Društvo statističara i demografa Crne Gore nastavilo je sa aktivnim učešćem u međunarodnim projektima koji se bave reformom i unapređenjem statističkih sistema u zemljama u razvoju. Poseban doprinos ostvaren je kroz angažman predsjednice Društva u svojstvu Key Expert-a na projektu „Statistical System Modernization in Kyrgyzstan“. Predsjednica Društva je pružala tehničku i metodološku podršku Institutu za istraživanje i izgradnju kapaciteta Republike Kirgizija u procesu usklađivanja nacionalnog statističkog sistema sa međunarodnim standardima, posebno onima definisanim od strane Ujedinjenih nacija. Fokus aktivnosti bio je na unapređenju institucionalnog okvira, razvoju ljudskih kapaciteta, poboljšanju kvaliteta podataka i podizanju transparentnosti statističkih proizvoda.

Ova međunarodna saradnja predstavlja potvrdu stručnosti i kredibiliteta Društva na širem međunarodnom planu, ali i doprinos razvoju globalne statističke zajednice. Predsjenica Društva, na predlog Odjeljenja društvenih nauka Crnogorske akademije nauka i umjestnosti, 6. oktobra 2023. godine imenovana je za člana Odbora za ekonomske nauke, demografiju i antropologiju, na period od četiri godine.

IV FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Ukupan iznos prihoda DSD-a iz donacija za navedene programske aktivnosti u 2023. godini iznosio je 20.000,00 eura.

Pregled rashoda:

Kategorije troškova	Ukupno
Troškovi bruto zarada	12.203,00 €
Troškovi usluga (dizajn, štampa, marketing)	4.797,00 €
Troškovi kancelarije (računvodstvo, potrošni materijal, režije)	3.000,00 €
UKUPNO	20.000,00 €

Društvo statističata i demografa Crne Gore
Podgorica, Crna Gora

Web sajt: www.demostats.me

LinkedIn:

<https://www.linkedin.com/company/association-of-statisticians-and-demographers/>

Instagram:

<https://www.instagram.com/demostat.me/>

Ovaj izvještaj je pripremljen u cilju transparentnog informisanja javnosti o aktivnostima Društva u 2023. godini.

Dijeljenje, preuzimanje ili korišćenje dijelova ili cijelog dokumenta nije dozvoljeno bez prethodne saglasnosti Društva statističara i demografa Crne Gore.
